

Ferbækudstykningsens historie

Forord

I 1984 var jeg i gang med at forberede mit sommerhusbyggeri i Ferbæk udstykningen. For at kunne placere byggefeltet korrekt, manglede jeg nogle data og opsøgte landinspektør Jørgen Hviid, som jeg jo kunne se havde haft med udstykningen at gøre.

Jørgen Hviid mindedes ved denne lejlighed den dejlige opgave han havde fået fra gymnasiekammeraten Ingeborg om at udarbejde en udstykningsplan for de næsten 300 tdr. land, hun havde arvet efter sin far. Opdraget fra Ingeborg var kvalitet frem for kvantitet. Antallet af salgsmulige parceller var ikke afgørende. Derimod var det afgørende, at udstykningen ikke måtte ødelægge den storslåede natur.

Ikke mindst Jørgen Hviids lovprisning af det opdrag, han havde fået af Ingeborg, har jeg tænkt på mange gange siden. Jeg har også ofte tænkt, at det burde være almindeligt kendt blandt os, der bor her i vores ferier og week-ender. Jeg har også længe haft lyst til at dykke ned i historien om Ferbæk områdets tilblivelse, men det er hele tiden blevet udskudt. Jeg synes, det er vigtigt for både nuværende som kommende beboere i området at kende forhistorien og hvilke værdier, der var og fortsat er i området, hvis vi værner om det.

I efteråret 2007 kontaktede jeg bestyrelsen for Ferbæk Ejerlaug og forelagde dem ideen. De sagde ja til at historien skulle skrives og lægges på Ejerlaugets hjemmeside.

Under arbejdet med kildematerialet har jeg først og fremmest fået hjælp af Ingeborgs datter, Lene Wendell, der har givet mig adgang til Frederik Obels personlige papirer helt tilbage i 20'erne. Også arkitekterne Hans Jacobsen og Gunnar Munk Jørgensen, Malthas tegnestue har bidraget med oplevelser fra den tid, hvor planlægningen af udstykningen foregik. Malthas Tegnestue har endvidere foræret Ejerlauget de mange fotos, planlæggerne tog før og under udstykningen. Endelig har min kone hjulpet med at pudse sproget til.

Skulle nogen have tilføjelser eller rettelser til historien, hører jeg gerne om det, evt. på sehamp@stofanet.dk.

Juli 2008
Svend Erik Hansen
Narhvalen 2

Indledning

Den 22. august 2007 døde Ingeborg Lehmann, født Obel, 72 år gammel.

Mange sommerhusejere i Ferbækområdet følte et stort vemod ved meddelelsen om Ingeborgs død. For mange vedkommende var det Ingeborg, man havde købt sin sommerhusgrund af i sin tid. Af andre var hun kendt som et naturmenneske, der ofte travede i området i selskab med sin hund i snor, for selvom man elskede sin hund, så var det jo ikke sikkert, at alle andre delte den hengivenhed – og da slet ikke vildtet i området, som frem for alt skulle kunne leve i fred for løsgående hunde (og mennesker).

Ingeborg Lehmann, født Obel, 1935-2007.

Men meget få anede, at her havde Ingeborg travet hele sit liv, fra hun blev født den 3. juli 1935.

Forhistorien

Allerede i 1926 købte den 28 årige fabrikant Frederik Obel et lille stykke jord her i området. Det drejede sig om en strand-klit parcel på ca. 20.000 kvadratalen eller ca. 8000 m² med 25 m strand. Prisen var 300 kr. Men så sikrede den unge fabrikant sig også samtidigt forkøbsret inden for de næste 10 år til en lignende parcel umiddelbart sydvest for den købte, til samme pris. Sælgeren var lærer A. Jensen fra Hjørring.

Den 14. marts 1933 henvender Frederik Obel sig igen til lærer A. Jensen for at indfri sin forkøbsret.

For sagen er, at Frederik Obel i mellemtiden er blevet gift med den norske pige Astrid, født Kraft, og ønsker at bygge sig et sommerhus på stedet, og i den forbindelse ønsker sig grunden større.

Til at varetage dette byggeri hyrer han sin svigerinde, den norske arkitekt Ingeborg Kraft, og søster til Astrid Obel.

Huset blev tegnet i funktionalistisk stil og blev bygget af lokale håndværkere og indviet allerede den 1. juli 1933.

Sommerhuset Ferborg blev tegnet af den norske arkitekt Ingeborg Kraft, og er holdt i en funktionalistisk stil. Oprindeligt var Ferborg malet gult med vandret bræddebeklædning, men i forbindelse med udstykningen og deklARATIONerne valgte Ingeborg at ændre yderbeklædningen til lodret bræddebeklædning og en farve, der mere harmonerede med deklARATIONens bestemmelser. Det gamle motorhus mellem garagen og tårnet blev revet ned, fordi der blev indlagt el og vand fra det offentlige ledningsnet. Indvendigt står Ferborg i dag næsten som det blev opført i 1933. Foto fra 1933 fra husets gæstebog, venligst udlånt af Lene Wendell.

I husets gæstebog har Frederik Obel på den første side indsat et fotografi og skrevet:

"Ferborg 1. Juli 1933

Lørdag d. 1. Juli indviedes Ferborg ved en Festlighed hvor underskrevne var til Stede. Gæsterne forlod Ferborg d. 2. Juli i straalende Solskin".

Den førømtalte grund, som Frederik Obel havde forkøbsret til, var tilsyneladende blevet overtaget af A/S Hvidegaard, der ejede det meste af de arealer, der nu udgør Ferbæk-området. Så i stedet for at købe ca. 8000 m² yderligere, som forkøbsretten gav ret til, købte Frederik Obel nu Klitgården med tilhørende jorder bestående af ikke mindre end 14 matrikler til en samlet pris af 21.000 kr. med 6.000 kr. i udbetaling og resten på et pantebrev. Overtagelsen var pr. 15. august 1933.

Herved var vejretten også sikret ned til sommerhuset. Som det kan ses på nedenstående kort gik vejen fra Klitgården eller Trøsten, som familien kaldte stedet, langs den stiplede linie ned i den nuværende Tunen og videre ned mod Ferborg.

Kort over Ferbæk udstykningen. Den røde stiplede linie markerer den gamle vej fra Kystvejen ned til den nuværende Tunen, og derfra videre ned til Ferborg.

Ferborg var fra 1933 og frem til i dag rammen om familiens sommerferier, kun afbrudt af krigen, hvor huset var lukket ned i 6 år. Familien flyttede som regel herop 1. juli og tog tilbage til Aalborg midt i august.

Hvor Tunen drejer 90 grader mod øst kan man ane hjulsporene fra den oprindelige vej fra Kystvejen til Ferborg.

Ingeborg blev født den 3. juli 1935, og ofte indledtes ferien i Ferborg de efterfølgende år med at fejre enebarnets fødselsdag. Ingeborgs ankomst den 3. juli 1935 betød også udvidelse af sommerhuset med en mindre fløj, som fik navnet "Ingeborgs hus".

Hele familien var ivrigt optaget af naturen. Frederik Obel plantede plantager, så dyrene kunne beskytte sig. Selv om han var ivrig jæger, brugte han ikke området som jagtterræn.

Og selvom området var på næsten 300 tdr. land, foregik al færdsel på de stier, der efterhånden blev dannet, og som vildtet kunne vænne sig til.

Familiens holdning til naturen får man bl. a. et indtryk af fra en korrespondance med daværende Saltum-Hune kommune, hvor Frederik Obel gør indsigelse mod planerne om en byplanvedtægt for området. En vedtægt, som ville gøre det muligt at anlægge visse veje i området med henblik på udstykning af tilstødende arealer i sommerhusparceller. I brev den 3. juni 1949 skriver Frederik Obel således (citater): "Jeg har i sin Tid erhvervet disse Ejendomme, dels for at bevare dette Landskabs Skønhed og dels for der at skabe en fredhellig Plet ikke alene for mig selv men også til Dyrereservat, hvorved jeg bemærker, at jeg ikke driver Jagt paa dette Areal men kun en Gang om Året foretager en nødvendig Beskydning af Vildtet, navnlig for at holde Rævene borte".

Ved at læse i Ferborgs gæstebog, som såvel Frederik som Astrid Obel flittigt skrev i, kan man få en fornemmelse af, hvordan sommermånederne gik, år efter år. Man kan således læse, at der til Ferborg hørte en garage på stranden, som ganske vist blev pillet ned efter hver sæson, og genopstillet året efter. Tilladelse hertil fik man kun for et år ad gangen. Megen trafik til og fra Ferborg foregik ad stranden, hvor der også var etableret en kasse, som købmanden kunne aflevere bestilte varer i.

Sommerboligen var uden offentlig strøm og vand. Fra en lokal vandboring pumpede en installeret motor vand op i Tårnet, hvor der var en vandbeholder, og på denne måde fik man vand i hanerne. Den samme motor sørgede også for elektricitet. Fabrikant Frederik Obel passede selv motoren, en Ford-motor fra 1915, iført en blå kittel, som en anden maskinmester. Når Frederik Obel var i det praktiske hjørne, blev han af sig selv og andre kaldt Hansen. Det var Hansen, der var den praktiske gris på Ferborg.

At der var god plads og langt til naboer får man en fornemmelse af når man i gæstebogen pludselig læser: "Vore naboer, hr. og fru Emborg, kom forbi på hesteryg". Emborgs sommerbolig lå og ligger således flere kilometer fra Ferborg på Nordvej nr. 53.

Ellers fremgår det af gæstebogen, at der var mange gæster i løbet af en sæson. Og fik man uventede gæster, eller i øvrigt trængte til lidt adspredelse, kunne man altid hente en hummer i Løkken i familiens Buick.

Et af de seneste billeder af Frederik Obel.

Udstykningen

Frederik Obel døde i 1970 kun 72 år gammel. Enken Astrid Obel overdrog to år senere hele området til Ingeborg, bortset fra Klitgården eller "Trøsten" med tilhørende 20 tdr. land, som blev overdraget til Ingeborgs fætter Chr. Winther Obel. Senere er "Trøsten" overtaget af Chr. Winther Obels datter, Christine Obel.

Klitgården eller "Trøsten" som familien kalder stedet, blev udstykket sammen med ca. 20 tdr. land til en anden del af familien Obel efter Frederik Obels død i 1970.

Ingeborg var i 1972 pludselig ejer af næsten 300 tdr. land pragtfuld natur. Ejerskabet var ikke omkostningsfrit, idet der skulle betales ejendomsskatter. Blandt andet derfor lå det ligesom i kortene, at området skulle udstykkes til sommerhusbebyggelse.

Ingeborg kontaktede derfor sin studenterkammerat Jørgen Hvid, som i mellemtiden var blevet landinspektør. Overfor ham formulerede Ingeborg sine første visioner for en kommende udstykning af området. Målet var at få lavet en udstykning, som tog hensyn til den natur og det dyreliv, som havde været så centralt for familien Obel hele tiden. Målet var at lave noget unikt, hvor landskabet skulle bevare magten, og det var ikke afgørende, hvor mange grunde, der kunne udstykkes.

Et sådant mandat gjorde et stærkt indtryk på landinspektøren, der var vant til, at et givet udstykningsområde skulle resultere i flest mulige indtægtsmuligheder i form af antal solgte parceller.

Jørgen Hvid kontaktede herefter arkitekt m.a.a Kjeld Maltha, Malthas tegnestue, og sammen lavede de den udstykning, som vi kender i dag.

Arbejdet blev grebet utraditionelt an. Arkitekt m.a.a Hans Jacobsen, der på det tidspunkt var ansat på Malthas tegnestue, fortæller, at området blev travet igennem mange gange, inden der blev tegnet streger på et kort. Arkitekter og landinspektører ville fornemme på stedet, hvor der skulle ligge huse, hvor der skulle anlægges veje,

og hvor der absolut ikke skulle være huse. Som den senere indehaver af Malthas tegnestue, arkitekt m.a.a Gunnar Munk Jørgensen udtrykker det, blev "Dansk træsko-planlægning" muligvis opfundet og praktiseret på dette tidspunkt.

Først efter at have gennemtravet de 300 tdr. land adskillige gange, sat et utal af pæle i jorden som symbol på hvad planlæggerne så for sig af enklaver af huse, veje, friarealer og så videre, gik landinspektøren i gang med at måle op og tegne ned. Herefter skete det ofte, at opmålingen resulterede i nødvendige korrektioner – for eksempel, at en parcel var for lille og måtte nedlægges og lægges sammen med de omkringliggende parceller.

Billedet er taget af planlæggerne under udstykningsarbejdet i 1972, og viser den daværende elforsyning med Ferborg i baggrunden. Billedet er et af mange, som blev taget på dette tidspunkt. Billederne fra dengang er nu overdraget til Ejerlauget af Malthas tegnestue.

Billedet her er fra 2008 og viser området langs Ferborgvej fra nogenlunde samme vinkel, som det gamle billede fra 1972 ved siden af.

Fødevejen viste sig at give problemer. Den eksisterende fødevej, som er vist i skitsen ovenfor, skulle i givet fald udvides til at klare en fremtidig trafik til 150 kommende sommerhuse, men en lodsejer langs vejen satte sig imod det. I stedet blev den nuværende Frederik Obelsvej anlagt på grænsen mellem Obels grunde og de statsejede arealer på den anden side. Staten var interesseret i en vej, som i tilfælde af forbud mod kørsel på stranden, skulle være offentlig adgang til strand og parkeringsplads nær stranden. Denne vej fører direkte over i Ferborgvej, der således blev fødevej til Ferborgudstykningsen.

Arbejdet med udstykningen blev ivrigt fulgt af Ingeborgs mor, Astrid Obel. Hun var en kær gæst blandt planlæggerne, blandt andet fordi der ved hvert besøg vankede en Gammel Dansk til at varme de kolde næser med, husker Jørgen Hviids enke, Marie Hviid.

Ingeborgs visioner for området, udmøntet af især landinspektør Jørgen Hviid og arkitekt m.a.a Kjeld Maltha, blev herefter yderligere præciseret i en deklaration, som blev tinglyst på hver parcel. Samtidigt blev det organisatorisk strikket sådan sammen, at et ejerlaug efterhånden skulle administrere området og sammen med kommunen fortolke deklarationen i tvivlspørgsmål.

Et kig ned over Marsvinet i 1971/72.

I slutningen af 1972 var planlægningen færdig, og grundsalget kunne begynde.

Resultatet ser vi i dag. En sjælden flot og harmonisk udstykning, hvor alle parceller støder op mod et friareal, og giver en dejlig fornemmelse af lys og luft. De enkelte områder med hver sin hustype og fælles bestemmelser om materiale- og farvevalg giver harmoni og helhed i landskabet, som sjældent set.

Og sådan ser Marsvinet ud i 2008.

Afslutning.

I begyndelsen af 1990'erne byggede Ingeborg et nyt sommerhus ved siden af Ferborg til sig selv og sin mand Axel Lehmann, og solgte ved samme lejlighed Ferborg til datteren Lene Wendell og hendes mand Bent Juul Jensen.

I sine sidste år opholdt Ingeborg sig af helbredsmæssige årsager mest i Portugal, og kom derfor ikke meget i området.

På direkte forespørgsel til datteren Lene Wendell om, hvordan Ingeborg havde oplevet den ændring, det var at gå fra at være helt alene og så til at skulle dele med 150 nye husstande, er svaret:

"Det var en blandet fornøjelse. Det der gjorde hende mest ked af det, var når de nye ejere og måske deres lejere ikke tog tilstrækkeligt hensyn til naturen og dyrelivet, som ligger familien så meget på sinde, og som udstykningsplanen hele tiden har lagt op til".

Så for at mindes Ingeborg og hendes visioner og indsats, er det endnu en god grund til at passe godt på vores område, både i forhold til deklARATIONERNE og til den almindelige færden i udstykningen.